

Kies Bewust Lokaal
Politiek dichtbij

DE KRACHT VAN SAMEN

DOELGERICHT PUNTENPROGRAMMA

(verkiezingsprogramma 2026)

Lijst 7

Beste inwoners en ondernemers van de gemeente Zutphen

(Zutphen -Warnsveld -De Hoven)

De afgelopen vier jaar is het vertrouwen in het gemeentebestuur afgenomen. Als politiek mogen we daar niet omheen draaien. Dat moet ons diep raken, en ja: daar moeten we ons voor verantwoorden. Want een gemeente die haar afspraken niet nakomt, verliest haar geloofwaardigheid. Kies Bewust Lokaal heeft harde woorden gesproken deze afgelopen jaren over hoe de gemeenteraad werkt, de manier hoe wij niet in onze kracht worden gezet, tijdens de omgevingsvisie, het traject rondom het dienstencentrum, en op bijna alle trajecten van burgerparticipatie.

Kies Bewust Lokaal kiest bewust voor een doelgericht 10-puntenprogramma, met bijlagen waarin we laten zien wat er wél is gedaan en waar het misging. In 2022 zijn wij een andere weg ingeslagen. Niet met nieuwe visies op papier, die liggen er al genoeg, van eerdere gemeenteraden, in regio-deals en vanuit Europa – maar met de overtuiging dat het vooral het bestuur zelf is dat moet veranderen.

Want zolang het bestuur niet goed functioneert, worden afspraken met inwoners niet nagekomen. Dat is de kern van het probleem. Stukken kwamen te laat, toezeggingen werden niet nageleefd en besluiten werden doorgedrukt zonder echt debat. De gemeenteraad, het hoogste orgaan, stond te vaak buitenspel. Inwoners voelden dat als eerste: klachten bleven liggen en vertrouwen verdween. Dat mogen we niet accepteren.

Kies Bewust Lokaal wil dit anders. Wij zetten in op een gemeenteraad die weer in controle komt, op openheid, op helder bestuur en op het eerlijk naleven van afspraken. Want alleen zo komt vertrouwen terug. En gaan wij echte stappen nemen op gebied van wonen, werken, leren en leefbaarheid.

Met trots presenteren wij ons 10-puntenprogramma. Een programma dat voortkomt uit jarenlange gesprekken met inwoners, ondernemers en organisaties in Zutphen, Warnsveld en De Hoven. De boodschap is overal dezelfde: het moet eerlijker, het moet beter en het moet nú veranderen.

Met 17 gemotiveerde kandidaten staan wij klaar. In maart 2026 kiest u de richting: doorgaan zoals het was, of kiezen voor een bestuursstijl die mensen weer centraal zet.

Wij zijn er klaar voor. Samen met u.

Petra Ackermans
Lijsttrekker Kies Bewust Lokaal

Foto: Richard Heeringa

5	Identiteit & Koers van de partij
10	(1) - Betrouwbaar bestuur & inwoners centraal
13	(2) - Wonen & leefbaarheid
18	(3) - Samenleving, Zorg, Onderwijs & Jeugd
23	(4) - Groen, dieren, natuur & klimaat
25	(5) - Energie - Betaalbaar & Lokaal
27	(6) - Economie, Werk & Ondernemen
30	(7) - Grondstoffen en circulaire economie
32	(8) - Veiligheid & Handhaving
34	(9) - Migratie en asielbeleid
37	(10) - Financiën — Rust en stabiliteit
39	Slotwoord
40	Samenvatting van ons programma
42	Kandidatenlijst

Geen woorden maar daden!

Kies Bewust Lokaal een lokale partij en geen onderdeel van een landelijke organisatie. **Die onafhankelijkheid maakt ons sterk voor onze eigen gemeenschap.** Zutphen was als gemeente altijd het centrum van de regio, maar lijkt nu steeds vaker de speelbal van de provincie en Den Haag.

De inwoner wordt bij belangrijke beslissingen meestal gepasseerd en het vertrouwen in de gemeentelijke politiek is gedaald. Het dienstencentrum en de gevolgen welke de omgevingsvisie tot stand brengt is daar een voorbeeld van. De manier hoe de afvalstofpilot tot stand kwam is ook niet om over naar huis te schrijven. Als partij willen wij hierin verandering brengen. Wij staan voor een sterke gemeente die het belang van haar inwoners op de eerste plaats zet.

Waarin onderscheidt Kies Bewust Lokaal zich van de andere partijen?

Stemmen doe je eenmaal in de vier jaar, in die vier jaar kan de wereld enorm snel veranderen, dat hebben wij gezien bij corona en dat zien wij door de enorme problemen door de asiel instroom. Wij weten ook niet altijd alles beter dan de inwoner, daarom hechten wij veel waarde aan samenspraak, inwonerinitiatieven en daadwerkelijke inspraak.

De kracht van een gemeente zit in haar wijken. Wij pleiten dan ook voor een bottom-up aanpak, Ombudspolitiek! Initiatieven vanuit de inwoner moeten gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Weerstand of onzekerheid onder de inwoners moeten serieus genomen worden.

Dat maakt ons ook echt anders wij zeggen niet alleen inwoners op 1 wij handelen ernaar. Dit heeft u zeker de afgelopen vier jaar van ons gezien. Kies Bewust Lokaal is duidelijk en direct en zullen dit blijven doen zoals u van ons gewend bent. Wij grijpen in als het beleid oneerlijk of onduidelijk uitpakt. Wij signaleren structurele knelpunten en brengen die onder de aandacht van het bestuur.

Hoe vertaalt ombudspolitiek zich naar de inwoner?

Ombudspolitiek zorgt dat mensen gehoord worden, ook als ze niet actief zijn in commissies of buurtinitiatieven. Laagdrempelig, Je hoeft niet politiek actief te zijn om gehoord te worden; onze partij zoekt je juist op. De afgelopen 11 jaar zijn wij op diverse plekken geweest en hebben wij vele ondernemers gesproken, werkbezoeken afgelegd bij maatschappelijke organisaties.

Van klacht naar verandering: Signalen uit de samenleving worden via de politiek vertaald in verbeteringen of voorstellen.

Kies Bewust Lokaal wil raadsbreed werken dat kan prima op vele onderwerpen. Immers vele visies liggen al vast of worden in regionaal verband door meerdere gemeenteraden besloten. De debatten gaan dan vaak over de hoe vraag en wanneer. Daar mogen wij best van mening over verschillen maar dat er woningen komen, de energietransitie, een mobiliteitsplan of meer biodiversiteit dat staat vast.

Dit document is bedoeld als fundament voor brede samenwerking in de periode 2026–2030. En vormt de basis om aan te werken. Kijk vooral wat wij de afgelopen periode al hebben laten zien. Niet de mooie verkiezingswoorden zijn belangrijk maar de daden die wij dagelijks laten zien.

De kracht van samen

Zutphen is een prachtige stad met een rijke geschiedenis, bruisende wijken en betrokken inwoners. Warnsveld is een groen dorp met een landelijk karakter. De Hoven staat bekend om zijn unieke ligging aan andere kant van de IJssel, met veel natuur, landerijen en natuurlijk de glastuinbouw.

Wij geloven dat de kracht van onze wijken en dorpen ligt bij haar inwoners. Mensen die naar elkaar omzien, zich inzetten voor hun buurt, club of vereniging. Daarom wil Kies Bewust Lokaal niet van bovenaf regeren, werken aan de toekomst van onze gemeente.

Eerlijk bestuur begint met goed samenwerken

Kies Bewust Lokaal hecht veel waarde aan dualisme. Dat klinkt misschien ingewikkeld, maar het betekent iets heel eenvoudigs: de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders hebben ieder hun eigen taak. De gemeenteraad maakt de regels en controleert of het college die goed uitvoert. Het college voert het beleid uit.

Zo blijven de taken goed verdeeld en houdt de gemeenteraad overzicht en controle.

De gemeenteraad is er niet om alleen maar om ja te knikken

De afgelopen jaren zagen we het te vaak: besluiten werden er snel doorgedrukt, er was weinig ruimte voor debat, en coalitie en oppositie stonden vaak lijnrecht tegenover elkaar. Dat is jammer. Want we zijn er voor alle ruim 48.000 inwoners van Zutphen, Warnsveld en De Hoven. Niet voor één groep of partij. Goed bestuur begint bij luisteren, niet bij wegstijven en de plannen doordrukken. Samenwerken is in het belang van de hele gemeente. Daarom in ons logo alle kleuren van alle partijen niet omdat wij niet kunnen kiezen maar omdat wij kiezen voor alle inwoners. Omdat wij niet links zijn en niet rechts. Omdat wij niet uit idealisme werken maar kijken naar feiten, mogelijkheden en dit zonder landelijke druk.

Kies Bewust Lokaal wil in de komende vier jaar nog meer de samenwerking tussen gemeenteraad en inwoners stimuleren. Niet de eeuwige strijd tussen coalitie en oppositie. Geen politieke spelletjes, maar eerlijke keuzes in het algemeen belang.

Durven controleren, ook als je zelf in het college zit!

De gemeenteraad moet kunnen controleren of het college goed werkt. Dat betekent ook dat je (als het nodig is) kritische vragen stelt, zelfs als dat een wethouder is van je eigen partij. Want eerlijk bestuur gaat over verantwoordelijkheid nemen. Ook als dat lastig is.

Wat Kies Bewust Lokaal wil bereiken:

- ✓ Debat op inhoud, samen tot oplossingen komen niet alleen wat vragen stellen
- ✓ Geen besluiten doordrukken, zonder open gesprek
- ✓ Meer samenwerking tussen alle partijen
- ✓ Duidelijke regels en duidelijke controle door de gemeenteraad

Een nieuwe start, Zutphen verdient beter

De gemeente Zutphen verdient een nieuwe start. Onze partij "Kies Bewust Lokaal" streeft op belangrijke onderdelen naar een ander beleid in onze gemeente. Wij willen een gemeente waarbij de focus weer bij de inwoner ligt, een gemeente die open staat voor kansen en echt durft te luisteren. Een gemeente die de allure van Hanzestad Zutphen kan combineren met welzijn voor de woonkernen en het behouden van de identiteit van ons groene dorp Warnsveld. Waarbij ook de wensen van de inwoners en ondernemers uit de Hoven en het buitengebied van Warken en Bronsbergen van belang zijn.

Kies Bewust Lokaal wil een sterke gemeente

Een sterke gemeente begrijpt dat de participerende inwoner de motor is van de gemeente. Zij zorgt dan ook goed voor haar inwoners en stelt zich dienstverlenend op, heeft aandacht voor alle bevolkingsgroepen en geeft ze de vrijheid om de plannen te verwezenlijken die de gemeente Zutphen vooruithelpen.

Geen grote woorden, gewoon nuchter en samen vooruit

De kracht van Zutphen ligt in haar mensen. In het wij-gevoel in de wijken, de eigen initiatieven die zorgen voor verbinding en plezier. Juist in tijden van onzekerheid blijkt hoe belangrijk lokale betrokkenheid is. Die betrokkenheid geeft onze gemeente weerbaarheid en dát is de basis waarop wij willen bouwen.

Een sterke gemeenteraad weet ook dat we niet in makkelijke tijden leven. Net als de inwoner zal de gemeente de broekriem aan moeten halen. Het kabinet is gevallen, nieuwe verkiezingen zijn net geweest en de onzekerheid uit de hele wereld zorgt voor onrust.

Het is geen tijd voor partijbelang, dit is de tijd voor de kracht van samen, om de schouders er stevig onder te zetten, het moment om je geldzaken op orde te houden en verder te kijken in de toekomst. Het wij-gevoel in de wijken en eigen initiatieven voor groot plezier geeft de gemeente meer kracht. Wijk gericht werken wordt nog belangrijker de komende jaren.

Investeren nu voor morgen

Een sterke stad investeert in zichzelf en haar inwoners. Het aantrekken van werkgelegenheid, versterken van de gemeentelijke dienstverlening en het bevorderen van de (verkeers-) veiligheid laten zich terugbetalen in een fijne leefomgeving, met kansen voor iedereen.

Onderwerpen als het bestrijden van laaggeletterdheid, ouderen uit hun isolement halen, het eindelijk ondergronds brengen van hoogspanningslijnen en het voorkomen van leegstand vragen ook om dit soort aandacht. De inwoner van de gemeente Zutphen verdient meer!

Historische stad, Jonge toekomst

De jeugd heeft de toekomst. Zutphen heeft grote behoefte aan meer kansen voor jongeren. Naast scholing voor kinderen die onderwijs volgen, moet er ook aandacht zijn voor jongeren die geen passende opleiding kunnen vinden of tussen wal en schip vallen. Ook als wij kijken naar werkgelegenheid voor jongeren en de jongerencultuur zijn er stappen te zetten.

De kracht van samen!

Kies Bewust Lokaal bestuurt altijd op **drie duidelijke en herkenbare pijlers**. Deze nemen wij mee in elk onderwerp, elke gesprek en elke besluitvorming.

✓ **Betrouwbaar bestuur**

Wij willen een gemeentebestuur dat doet wat het zegt, besluiten onderbouwt en eerlijk vertelt wat de gevolgen zijn. Geen verrassingen, geen haastwerk en geen politieke spelletjes. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig werkt.

✓ **De juiste vorm van burgerparticipatie**

Inwoners moeten vroeg en op de juiste manier worden betrokken. Niet pas aan het einde voor de vorm maar vanaf het begin. Bij grote veranderingen, zoals een fusie, hebben inwoners het recht om hun mening te geven en om die mening mee te laten wegen in de besluitvorming. Indien noodzakelijk via een referendum. Wist u dat een goed participatie traject met inwoners minimaal acht weken tijd in beslag neemt.... De gemeente heeft werk te doen!

✓ **Communicatie op orde en stukken op tijd**

Goede communicatie is de basis van goed bestuur. Dat betekent: duidelijke uitleg, begrijpelijke taal en alle stukken op tijd op de agenda, zodat de gemeenteraad en geïnteresseerde inwoners zich goed kunnen voorbereiden. Alleen zo kun je goede afwegingen maken en voorkomen dat besluiten in het donker worden genomen. Niet communiceren via de krant of achterkamertjes

Digitale samenleving – Zolang het werkt voor iedereen

Alles wordt tegenwoordig digitaal geregeld. Je maakt afspraken online, vraagt vergunningen aan via een link, leest documenten op je telefoon of je moet een QR-code scannen. Voor veel mensen is dat handig, maar voor anderen wordt het juist steeds moeilijker. Ouderen die geen smartphone hebben, mensen die niet zo digitaal vaardig zijn, of jongeren die het gedoe zat zijn.

Slimme stad, dom gevoel

We horen veel over “smart cities”, over de “15-minutenstad”. Dit klinkt slim en modern, maar wat betekent het nu echt? Meer controle, meer apps, cameratoezicht en minder keuzevrijheid. Alles moet via een digitaal systeem. In Zutphen zien we het ook gebeuren. Vergunningen zijn verstoppt achter een QR-code. Geen telefoon? Dan krijg je het niet te zien. Wil je een contact met de gemeente? Maak digitaal een afspraak... Waar is de mens gebleven in dit verhaal?

Niet iedereen heeft een smartphone of snapt apps of e-mail (Vergrijzing? Digibeet?) Zelfs wie dat wel snapt wil soms gewoon met iemand praten. Aan een balie, met een gezicht tegenover je.

We willen geen stad worden waar alleen mensen, die digitaal vaardig zijn, mee kunnen doen. Dat is geen vooruitgang, dat is uitsluiting.

- ✓ Alles wat digitaal beschikbaar is, moet ook op papier te krijgen zijn
- ✓ Persoonlijke hulp aan een loket moet altijd mogelijk blijven
- ✓ Brieven blijven bestaan. Niet alles mag verdwijnen in een mailbox
- ✓ Bellen moet mogelijk kunnen

En vooral: eerst zorgen dat onze eigen digitale systemen goed werken. Investeren in ICT, digitale veiligheid moet een prioriteit zijn. De afgelopen jaren zijn veel Nederlandse gemeenten getroffen door hacken, datalekken en cyberaanvallen. Dat mag in Zutphen niet gebeuren. De gemeente heeft grote hoeveelheden persoonlijke gegevens van inwoners. Die moeten veilig zijn.

Wij kiezen voor een samenleving waar iedereen mee kan doen. Digitalisering is niet verkeerd, maar mag geen doel op zich worden. Mensen mogen nooit het gevoel krijgen dat ze buitenspel gezet worden. Vooruitgang is alleen écht vooruitgang als iedereen mee kan doen. Niet het systeem maar de mens staat centraal.

Geen Haagse druk wél sterke lokale keuzes

Twee onderwerpen waar wij de ogen niet voor sluiten! Onze stem krachtig laten zijn en bewust voor het lokaal belang kiezen. Deze onderwerpen krijgen een eigen plek in ons programma. Breed verteld en duidelijk verwoord.

Fusie met een andere gemeente? De inwoners beslissen!

Met veel gemeenten werkt Zutphen al samen, maar samengaan tot één gemeente is een totaal andere stap. Dat mag nooit achter de schermen worden voorbereid, zoals we merkten met Brummen.

Kies Bewust Lokaal heeft geluisterd naar veel inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie:

- ✓ Geen fusie zonder duidelijke democratische steun
- ✓ Pas na de verkiezingen besluiten of met referendum
- ✓ De stem van inwoner telt mee

De huidige volgorde, eerst duwen dan pas praten, klopt niet. Alleen bevragen is geen participatie maar sturen naar een antwoord. Dit lijkt op eerdere situaties waarin inwoners te laat zijn betrokken. De gemeenteraad van Zutphen heeft onvoldoende regie gehad, terwijl dit onderwerp juist vraagt om openheid, overzicht en moed om de keuze bij inwoners te leggen. Een fusie beslis je samen. Niet in stilte, maar met de kracht van samen.

Zutphen ligt in de Stedendriehoek en werkt steeds vaker samen met Voorst, Deventer en Apeldoorn. Deze regionale samenwerking is belangrijk voor wonen, veiligheid, zorg, mobiliteit en een sterke economie. Veel grote problemen kun je als gemeente niet alleen oplossen, daarom zoeken we de samenwerking waar dat nodig is. Maar één ding is voor Kies Bewust Lokaal duidelijk **Zutphen blijft als het aan ons ligt een zelfstandige gemeente**. We bepalen zelf onze keuzes en laten ons niet dwingen tot fusies of plannen die niet passen bij onze inwoners. Samenwerken waar het kan, zelfstandig blijven waar het moet dát is onze koers. Als Brummen wil fuseren dan zal dat via een referendum duidelijk moeten worden. Als de inwoners spreken dan kunnen wij er pas achter staan. Mocht dit in de toekomst weer ter sprake komen dan weet u ons standpunt.

Geen Dienstencentrum: duidelijkheid voor onze inwoners

Kies Bewust Lokaal is kraakhelder: Zutphen heeft zijn verantwoordelijkheid al lang genomen.

Stop het gesleep en de verrassingen

De afgelopen jaren zijn inwoners te vaak verrast door plannen die te laat, half of helemaal niet zijn gedeeld. Dat mag nooit meer gebeuren. **Geen achterkamertjes, geen vage trajecten, geen overvallen besluiten**. Inwoners verdienen duidelijke taal en daadkracht.

Kies Bewust Lokaal kiest voor **openheid, eerlijkheid en vooraf duidelijk zijn**, zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn.

Kies Bewust Lokaal kiest voor een migratie- en asielbeleid dat werkt voor Zutphen niet alleen voor Den Haag of Europa. In een apart hoofdstuk beschrijven wij hoe het asielbeleid er wat ons betreft uit moet gaan zien.

Samen maak wij de stad, het dorp en de wijken

Kies Bewust Lokaal gelooft in de kracht van inwoners. Of het nu gaat om het verbeteren van een plein, het opzetten van buurtvervoer, of een actie voor schonere straten: inwoners weten wat er leeft in hun buurt. Daarom zetten wij burgerparticipatie vooraf in.

Wij willen een gemeente die luistert, ondersteunt en samenwerkt. Niet alleen via enquêtes of informatieavonden, maar echt sámen plannen maken en uitvoeren. Jongeren, ouderen, ondernemers, vrijwilligers en verenigingen, iedereen telt mee. Als mensen worden gehoord, groeit vertrouwen. Samen maken we Zutphen beter. Samen staan we sterker. Dat is voor ons de basis: De kracht van samen.

Geen 15-minutenstad: vrijheid en gelijkheid staan voorop

De 15-minutenstad gaat over meer dan alleen winkels op loopafstand. Het raakt aan controle, aan regels over waar je mag komen, hoe je je verplaatst en soms zelfs wanneer. Dat vinden wij een verkeerde ontwikkeling. Voor Kies Bewust Lokaal is keuzevrijheid het grootste goed. Daar mag niet aan worden getornd. Hoe jij leeft, hoe jij reist en hoe jij je verplaatst, bepaal je zelf.

Je huis en tuin zijn van jou. Of je loopt, fietst, met de auto gaat of het openbaar vervoer gebruikt: die keuze is persoonlijk. Het is de taak van de gemeente om deze voorzieningen goed te organiseren, niet om ze te blokkeren of mensen uit te sluiten.

Wij hadden moeten leren van de coronaperiode. Beperkingen die bedoeld waren als oplossing, zorgden toen vaak voor uitsluiting en ongelijkheid. Dat mag nooit meer gebeuren.

Artikel 1 van de Grondwet is voor ons heilig. Iedereen doet mee. Uitsluiting op basis van ras, geloof of achtergrond is verboden. Maar in onze ogen geldt dat óók voor uitsluiting op basis van vervoerskeuze. Hoe je je verplaatst, kies je zelf.

Daarom kiezen wij niet voor een keurslijf, maar voor bereikbaarheid, veiligheid en vrijheid voor iedereen.

Onderwijs dichtbij en in elke wijk

Een school is het hart van een wijk of dorp. Daarom investeren we in goede schoolgebouwen. Denk aan de samenwerkingsscholen in Zuidwijken, basisscholen in Warnsveld en De Hoven, en de school in Leesten. Wij willen dat elk kind veilig en zelfstandig naar school kan. Scholen horen in de buurt, met aandacht voor spelen, groen en veilig verkeer. De onderwijsvisie is ook hier een mooi startpunt om raadsbreed te werken.

Sport en beweging voor iedereen bereikbaar

Sport verbindt mensen, houd je gezond en geeft plezier. In elke wijk moeten sportvelden, gymzalen en beweegplekken beschikbaar blijven. Ook in kleinere kernen.

Wij zorgen dat sportverenigingen worden ondersteund en dat sporten betaalbaar blijft. We stimuleren ook nieuwe vormen van sport. De sport visie is een mooie basis om aan verder te werken. Deze is unaniem vastgesteld. Raadsbreed werken is hier mogelijk.

- ✓ Alle kinderen een zwemdiploma
- ✓ Sport voor iedereen

We versterken het hart van elke wijk

Elke wijk verdient een kloppend hart: een plek voor ontmoeting, activiteiten en buurtinitiatieven. Denk aan wijkcentra zoals De Uitwijk, De Waaier of het Warnshuus. Wij willen dat deze plekken blijven bestaan en worden vernieuwd.

Waar nodig verbeteren we ook pleinen en straten. Bijvoorbeeld de kleurrijke begroeiing in De Hoven, laten wij dit ook doen bij het dorpsplein van Warnsveld en het stationsgebied van Zutphen. We doen dit samen met bewoners en lokale ondernemers en de VN Ambassadeurs. Zutphen moet toegankelijk zijn voor iedereen.

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid in dorpen en wijken

In woonstraten bij scholen of speelplekken, moeten kinderen veilig kunnen oversteken. Zwaar verkeer hoort niet thuis in dorpskernen. Daarom zoeken we samen met bewoners, scholen en ondernemers naar veilige en realiseerbare routes.

- ✓ Autoluw = geen autoloos centrum (voldoende parkeerruimte noodzakelijk)
- ✓ Openbaar vervoer dat aansluit op mensen, niet andersom
- ✓ Blijven investeren in sterke wijken

Wonen is meer dan stenen, het is je thuis

In de regio Stedendriehoek hebben gemeenten, woningcorporaties en het Rijk afgesproken om samen 17.000 woningen te bouwen tot 2030. Minstens 70% daarvan moet betaalbaar zijn. Zutphen doet volop mee aan deze woondeal. Er wordt gebouwd in Zutphen-Noord, Warnsveld en De Hoven. Toch zien we dat de term 'betaalbaar' soms te ruim wordt uitgelegd. Zo zijn er 64 jongerenwoningen opgeleverd met een huur van ruim 800 euro. Dat is voor veel jongeren niet te betalen.

Kies Bewust Lokaal vindt dat er woningen moeten komen met echt betaalbare huren, tussen de 650 en 750 euro. Ook willen we koopwoningen onder de 300.000 euro. Alleen dan kunnen jongeren, starters en mensen met een laag inkomen een goede woning vinden in hun eigen gemeente.

In Zutphen zijn er ongeveer 1900 huishoudens * welke een sociale huurwoning zoeken, Kies Bewust Lokaal streeft ernaar om minimaal 1100 woningzoekende aan een woning te helpen.

De woningnood veroorzaakt niet alleen daklozen, maar ook bijna-daklozen, bankslapers en mensen die noodgedwongen op campings wonen. Voor al deze inwoners moeten opvangplekken en woonruimte komen zij horen voorrang te krijgen op mensen van buitenaf. Zorgt dat deze groep inzichtelijk wordt.

Regels eenvoudiger, vergunningen sneller

Om te kunnen doorbouwen moet het vergunningensysteem eenvoudiger en sneller. Alleen dan komt er doorstroming en kunnen ook jongeren en ouderen blijven wonen waar zij zich thuis voelen.

Inwoners die samen zelf woningen willen bouwen moeten worden ondersteund. Dat kan een groep starters zijn of juist ouderen. Zij zijn dan hun eigen projectontwikkelaar. Zo ontstaan betaalbare woningen en verbonden buurten.

Flexwoningen en Tiny houses

Een deel van de oplossing ligt in "tiny houses" en flexwoningen. Deze tijdelijke, kleine woningen kunnen snel worden geplaatst, soms al binnen een paar dagen. De gewone woningbouw duurt al gauw vijf jaar. Flexwoningen zijn dus een uitkomst voor jongeren, alleenstaanden of mensen die met spoed een woning zoeken, bijvoorbeeld na een scheiding. Wij zijn er trots op dat er 100 flexwoningen komen naast het ziekenhuis. We hopen dat we op meerdere plekken dit soort snelle oplossingen kunnen realiseren.

Bouwen om ouderen te ondersteunen

Kies Bewust Lokaal wil dat ouderen oud kunnen worden in hun eigen buurt. Dat betekent meer woningen met zorgmogelijkheden. Denk aan een familiehuis of een plek waar ouderen samenwonen en zorg kunnen delen. Kleine vormen van groepswonen met een gemeenschappelijke ruimte en een gedeelde tuin. Waar professionele zorg samenwerkt met familie en vrijwilligers.

We willen het makkelijker maken om voor een kind of ouder een kleine woning in de tuin te plaatsen. Minder regels, meer maatwerk. Zo blijven families bij elkaar en ontstaat er ruimte op de woningmarkt.

Woonwagens, respect voor cultuur en woonrecht

In Zutphen wonen mensen die bewust kiezen voor de woonwagencultuur, een mooie en officieel erkende woonvorm. Kies Bewust Lokaal wil dat iedereen die zo wil wonen daar ook echt de ruimte voor krijgt. Daarom zorgen we voor voldoende, passende standplaatsen. Dit helpt ook de doorstroming: mensen die nu noodgedwongen in een huis wonen, kunnen terug naar een woonwagen waar familie, burens en steun klaarstaan. Op deze manier dragen wij bij aan een diverse, sociale en sterke gemeente.

Zelfvoorzienend bouwen. Daar ligt voor Zutphen een unieke kans.

Doordat zelfvoorzienende woningen minder of zelfs helemaal niet afhankelijk zijn van het overvolle energienet, kunnen we **bouwen zonder te hoeven wachten** op netcapaciteit. Dit opent deuren die in andere gemeenten dicht blijven. Als iets energieneutraal is dan is dit de kans.

De gemeente Zutphen heeft veel inwoners die duurzaam, bewust en onafhankelijk willen wonen. Zelfvoorzienende woningen passen perfect bij onze stad:

- ✓ Ze verlagen woonlasten
- ✓ Ze ontlasten het elektriciteitsnet
- ✓ Ze zorgen voor gezonde, groene wijken
- ✓ Ze maken sneller bouwen mogelijk, zonder te wachten op netcapaciteit
- ✓ Met mogelijkheden tot off grid wonen

Dit is een kans die Zutphen écht moet pakken. Anders bouwen voor een andere tijd.

Erfgoed dat verbindt

Onze historische gemeente leent zich uitstekend om meer aandacht te besteden aan jongeren om hen op te leiden in een ambacht. Hoe mooi als je langs de oude gevels loopt en het schilderwerk ziet, bouwwerken, timmermannen welke de historische panden onderhouden, de diverse ateliers waar lokale ambachten te zien zijn. Laten wij de jeugd opleiden niet alleen theoretisch maar zeker ook praktisch.

Daarnaast is het van groot belang om jongeren meer te betrekken in de politiek. Als aanjager van de motie jongerenraad, heeft Kies Bewust Lokaal de jongerenraad een stem gegeven als adviseurs van het college. De jongeren van Kies Bewust Lokaal gaan elk kwartaal met jongeren het gesprek aan. Wat willen jongeren, wat is er nodig en wat kunnen wij betekenen voor hen? Kies Bewust Lokaal wil samen met hen werken aan beleid. Voor nu en in de toekomst.

Kies Bewust Lokaal is er trots op dat wij een gemeente zijn met een verhaal. Elke straat, monument en kerk vertelt iets over wie we zijn en hoe onze gemeente zich ontwikkelde. Dat verleden is niet alleen iets om trots op te zijn, maar ook een fundament voor de keuzes die we vandaag maken.

Onze historische binnenstad, de dorpslinten in Warnsveld en het unieke karakter van De Hoven maken Zutphen tot een plek die mensen raakt. Erfgoed is niet alleen mooi om te zien, het is economisch waardevol, cultureel belangrijk en draagt bij aan onze leefbaarheid. Daarom maken wij een bewuste keuze: ons erfgoed wordt niet verwaarloosd, vergeten of weggestopt in regels.

Wij versterken het. Wij benutten het. Wij houden het levend.

Onze oude straten, monumentale gevels en karakteristieke pleinen laten zien hoe zorgvuldig generaties voor ons, deze stad hebben opgebouwd. Dat sterke fundament is er niet vanzelf gekomen. Al jarenlang zetten inwoners, vrijwilligers, erfgoedorganisaties en betrokken professionals zich met hart en ziel in om onze geschiedenis zichtbaar te maken en te houden.

Ook de musea, gidsen en culturele instellingen dragen daaraan bij. Zij vertellen de verhalen van Zutphen op een manier die raakt en nieuwsgierig maakt. Dankzij hen komen bezoekers niet alleen kijken, maar begrijpen ook echt waarom onze gemeente zo bijzonder is.

Toch is erfgoed geen vanzelfsprekendheid. Het vraagt om keuzes en politiek die verder kijkt dan morgen. Daarom willen wij onze monumenten niet alleen beschermen, maar ook slim inzetten voor cultuur, toerisme en onderwijs. De historische gebouwen moeten leven, niet alleen bestaan.

Restauraties moeten eenvoudiger worden, met duidelijk uitvoerbare regels in plaats van onnodige bureaucratische drempels. We stimuleren initiatieven die erfgoed dichterbij mensen brengen, denk aan restauratieprojecten, stadswandelingen, muurschilderingen en andere lokale ideeën die onze geschiedenis verbinden met het dagelijks leven. Dit alles doen we omdat erfgoed veel meer is dan stenen en verhalen. Een gemeente die goed voor haar geschiedenis zorgt, versterkt haar identiteit, trekt bezoekers én ondernemers aan. Ze verhoogt de leefbaarheid en waarde van onze wijken en beschermt wat uniek is, en bouwt tegelijk aan een gezonde economische basis.

Een stad die haar historie eert, kijkt met vertrouwen vooruit.

Erfgoed is geen last, maar een kracht en die kracht willen wij benutten.

Bewust sociaal, samen zorgen we voor elkaar

Gezond leven gaat over meer dan medische zorg. Gezondheid begint niet in een ziekenhuis of bij een loket. Het begint bij jou thuis, in de straat waar je woont, op het schoolplein, in de sporthal, het park en het buurthuis. In een omgeving waar je je prettig voelt, waar je kunt bewegen, mensen ontmoet en waar frisse lucht en rust vanzelfsprekend zijn. Iedereen moet de kans krijgen om gezond op te groeien, gezond te leven én gezond oud te worden. Dat vraagt om aandacht, tijd en een gemeente die dichtbij staat.

Betaalbaarheid en bestaanszekerheid

Steeds meer zorgen alles wordt duurder: energie, boodschappen, huur, zorg, belastingen. Voor veel inwoners wordt rondkomen steeds moeilijker. Dat geldt niet alleen voor mensen met een laag inkomen, maar ook voor werkenden, jongeren, gezinnen en ouderen. Kies Bewust Lokaal vindt dat iedereen in Zutphen moet kunnen leven, niet overleven. Daarom kiezen we voor duidelijke en eerlijke oplossingen.

Als je zorg nodig hebt

Iedereen kan te maken krijgen met een moeilijke tijd of een periode waarin hulp nodig is. Dan moet zorg niet ingewikkeld zijn, maar warm, duidelijk en dichtbij. Zorg moet je niet van het kastje naar de muur sturen, maar helpen. Met een luisterend oor, een vaste contactpersoon en echte oplossingen. Zorg moet een zekerheid zijn, geen zoektocht.

Steeds meer jongeren hebben last van stress, prestatiedruk en problemen door sociale media. Daarom wil Kies Bewust Lokaal het jongerenwerk in elke wijk sterker maken. Jongeren moeten veilige ontmoetingsplekken hebben waar ze zichzelf kunnen zijn. We stimuleren meer sport, beweging en echte ontmoeting. Ook zetten we stevig in op online veiligheid, zodat jongeren niet tussen wal en schip vallen.

Onze gemeente vergrijsst. Dat brengt kansen, maar ook zorgen. Ouderen willen veilig wonen, zich gezien voelen en mee kunnen blijven doen. Tegelijk neemt de druk toe, eenzaamheid, afnemende mobiliteit, hogere kosten en een wereld die steeds verder digitaliseert. Als oudere mag je gezien worden, dat er naar je geluisterd wordt en dat je de hulp krijgt die je nodig hebt. Met respect, aandacht en tijd.

Samen sterk, samen gezond

Gezondheid, goede zorg en waardig ouder worden, hoort bij de identiteit van onze gemeente. Dit kunnen we alleen samen goed doen: met de inwoners, vrijwilligers, professionals, verenigingen, buurthuizen en familie. De kracht van Zutphen zit in de mensen. En als we goed zorgen voor elkaar, wordt onze gemeente sterker, warmer en toekomstbestendig.

Ontmoeting brengt verbinding

Waar mensen elkaar ontmoeten, ontstaan ideeën, plannen en vriendschappen. Of dat nu gebeurt tijdens een activiteit in het buurtcentrum, een theatervoorstelling, sportwedstrijd, festival of gewoon bij het uitlaten van de hond: ontmoeting zorgt voor verbinding.

Kies Bewust Lokaal vindt het belangrijk dat er in elke wijk voldoende plekken zijn waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Denk aan buurthuizen zoals het Warnshuus, De Uitwijk, sportkantines en pleinen. Ook de binnenstad, Zuidwijken en Warnsveld hebben levendige ontmoetingsplekken.

Maar in De Hoven ontbreekt zo'n volwaardige ontmoetingsplek nog steeds. Daar moet nu eindelijk iets gebeuren. De schop moet de grond in. Bewoners wachten al te lang. Wij vinden dat daar snel gebouwd moet worden aan een buurtcentrum dat past bij de behoeften van jong en oud.

Wijkcentra als huiskamers van de buurt

Wijkcentra zoals De Uitwijk en het Warnshuus zijn plekken van ontmoeting en samenhang. Wij willen deze plekken behouden, vernieuwen en samen met bewoners kijken hoe ze beter kunnen aansluiten bij wat de wijk nodig heeft. Jongeren verdienen hierin een duidelijke plek.

Ontmoeting in de buitenruimte

Ontmoeting hoeft niet altijd binnen. Buurtbankjes, parken en veilige plekken voor honden helpen inwoners elkaar te ontmoeten. Veel mensen vragen om een omheind hondenspeelveld. Wij willen dit samen met bewoners realiseren: een toegankelijke plek voor mens én dier.

De kern: cultuur voor iedereen, met gezonde keuzes

Kies Bewust Lokaal kiest voor een sterke culturele stad, maar wel met verstandige investeringen, zichtbare cultuur in elke wijk, en ruimte voor ontmoeting, traditie en creativiteit. Zo bouwen we aan een stad waar cultuur verbindt en versterkt – voor iedereen.

Cultuur die raakt en verbindt

Cultuur is meer dan vermaak. Het kan raken, aan het denken zetten en moeilijke onderwerpen bespreekbaar maken, zoals armoede of mentale gezondheid. Wij willen dat de gemeente, cultuur vaker inzet voor ontmoeting, bewustwording en samenwerking met makers, jongeren en maatschappelijke organisaties.

Cultuur is belangrijk voor persoonlijke groei en verbinding. Kinderen die dansen, toneelspelen of muziek maken ontwikkelen zelfvertrouwen en creativiteit.

Kies Bewust Lokaal wil dat cultuur voor iedereen bereikbaar en betaalbaar blijft. Voor kinderen én volwassenen. We stimuleren cultuuronderwijs op scholen én in de wijk, zodat iedereen (ongeacht inkomen of achtergrond) de kans krijgt om cultuur te beleven of zelf te maken.

Cultuur: sterk, zichtbaar en verstandig investeren

Het nieuwe Hanzehuis kan een sterke culturele plek worden waar theater, muziekonderwijs en de bibliotheek samenwerken. Dat geeft Zutphen een bruisend cultureel hart. Maar de kosten lopen veel sneller op dan beloofd. Van 15–20 miljoen naar 33 miljoen, en mogelijk richting de 45 miljoen. Dat vinden wij onverantwoord hoog.

Kies Bewust Lokaal wil daarom duidelijke keuzes. Als het plan duurder wordt, moeten we serieus kijken hoe de kosten omlaag kunnen, of beslissen gaan wij wel verder met dit plan? Cultuur is belangrijk, maar investeringen moeten eerlijk, transparant en verstandig zijn. De cultuurnota is aangenomen, maar er zijn aanpassingen nodig om keuzes te maken die passen bij een gezonde financiële toekomst.

De Broederenkerk: van last naar kans

De Broederenkerk verdient een nieuwe bestemming zodra de bibliotheek verhuist. Wij stellen voor te onderzoeken of het Gelders Museum hier kan worden ondergebracht. De kerk is zelf al een museumstuk. Met steun van de provincie kunnen we de kosten delen en voorkomen dat dit bijzondere gebouw een financiële last wordt, zoals nu door de hoge stookkosten.

Cultuur en evenementen die verbinden

Zutphen heeft een rijk verenigingsleven met koren, muziekverenigingen, toneelgroepen en kunstenaars. Cultuur moet niet alleen in het centrum zichtbaar zijn, maar in alle wijken. Daarom willen wij ruimte bieden voor optredens, exposities, cultuurprojecten en amateurkunst in buurthuizen, scholen en de openbare ruimte.

Zutphen is rijk aan jaarlijkse tradities die onze stad verbinden. Het Heufs volksfeest, kermis op de markten met vuurwerkshow, de Oranjemarkt in Warnsveld en de Bokbierdag, brengen generaties en buurten samen en versterken de lokale economie én de trots op onze stad. Kies Bewust Lokaal zet zich in voor het behouden en ondersteunen van deze belangrijke evenementen, ze zijn een essentieel onderdeel van een levendige, sociale gemeente.

Een groene en gezonde gemeente

Natuur maakt ons gezonder en gelukkiger. Daarom kiest Kies Bewust Lokaal voor meer groen, niet alleen langs de IJssel en de Berkel, maar vooral in de wijken en bij nieuwe bouwplannen. Wij willen schone lucht, schoon water en een gezonde leefomgeving, zodat Zutphen, Warnsveld en De Hoven goed doorgegeven kunnen worden aan volgende generaties.

Meer evenwicht in het landschap

Bloemrijke bermen, houtwallen, voedselbossen en inheemse minibossen helpen de natuur vooruit. Daarom beschermen we het landschap, voegen we nieuwe natuur toe en zorgen we dat elke wijk groener wordt. Nieuwe woningen mogen niet ten koste gaan van groen: bomen, speelgroen en wadi's horen standaard in elk bestemmingsplan.

Open groene ruimtes blijven open

De uiterwaarden, de groene long tussen Zutphen en De Hoven en de weilanden rond De Hoven zijn waardevol voor gezondheid, recreatie en economie. Grote bebouwing hoort daar niet. Wel investeren we in wandel- en fietsroutes die dorpen en stad verbinden.

Natuuronderwijs en plekken om te leren

Kinderen leren het meest door te doen. Daarom blijven we natuureducatie, schoolprojecten en kinderboerderijen ondersteunen. Deze plekken zijn belangrijk voor ontmoeting, leren en plezier.

Onze inzet voor dieren en biodiversiteit

Kies Bewust Lokaal is trots op de stappen die de afgelopen jaren zijn gezet voor dierenwelzijn, biodiversiteit en veilige wijken. Dieren moeten veilig kunnen leven en verwaarlozing wordt aangepakt. De afschaffing van de hondenbelasting laat zien dat eerlijk en menselijk beleid mogelijk is. Mens, dier en natuur horen bij elkaar. Dieren, natuur en mensen vormen samen het fundament van een leefbare gemeente.

Door goed te zorgen voor groen en dieren, bouwen we aan een gezonde, leefbare en toekomstbestendige gemeente voor iedereen.

Energie: betaalbaar, eerlijk en samen opgewekt

Kies Bewust Lokaal heeft de afgelopen jaren met veel inwoners en ondernemers gesproken. Eén boodschap kwam steeds terug: de energierekening is te hoog en mensen hebben te weinig grip. Daarom kiezen wij voor lokale oplossingen die passen bij Zutphen en samen met inwoners worden vormgegeven.

Energie van inwoners

Voor veel inwoners is energie één van de grootste lasten. Prijzen zijn hoog en onvoorspelbaar. Wij vinden dat energie weer van de inwoners zelf moet zijn, niet van dure energieleveranciers. Door samen energie op te wekken en op te slaan, worden kosten lager en zijn we minder afhankelijk.

Energiehubs en buurtbatterijen

Het stroomnet zit vol. Daardoor lopen woningen en bedrijven vast. Energiehubs en buurtbatterijen lossen dit lokaal op en maken nieuwe aansluitingen mogelijk. Daarom investeren wij in:

- ✓ Energiehubs in de wijken
- ✓ Steun voor gezamenlijke investeringen
- ✓ Snelle procedures voor projecten die het net ontlasten
- ✓ Ruimte voor lokale energiecoöperaties

Energiearmoede aanpakken

Te veel mensen hebben moeite om hun huis te verwarmen. Wij zetten in op:

- ✓ Eenvoudige energiebesparende maatregelen
- ✓ Isolatie in wijken waar de nood het hoogst is
- ✓ Directe hulp bij hoge energierekeningen
- ✓ Praktische ondersteuning in de wijk

Iedereen heeft recht op een warm huis en een betaalbare energierekening.

Werk voor iedereen is goed voor onze economie en helpt jongeren en gezinnen om in Zutphen hun toekomst op te bouwen. Daarom investeren we in het MKB, goed onderwijs en betere ondersteuning voor mensen die werk zoeken. We hebben een grote groep inwoners en nieuwkomers die nu niet meedoen, terwijl werk juist de sleutel is naar zelfstandigheid. Nieuwkomers moeten sneller een opleiding kunnen volgen en dagelijks taalles krijgen, zodat zij sneller kunnen meedoen.

Via GelreWerkt en inkomensconsulenten zorgen we dat mensen vaker worden gezien, geholpen en begeleid naar werk. Dit stimuleert de economie en zorgt dat er meer arbeidskrachten beschikbaar komen voor onze ondernemers. Ook op bedrijventerreinen houden ondernemers de gemeente Zutphen draaiend. Zij zorgen voor werk, levendigheid en innovatieve ideeën. Samen vormen zij de motor van onze lokale economie.

Is er leven op Mars?

Zutphen heeft mooie bedrijventerreinen, met De Mars als groot voorbeeld. Hier werken bedrijven naast elkaar, van logistiek tot productie en van zorgtechniek tot ambacht. Kies Bewust Lokaal waardeert lokale ondernemers en wat zij betekenen voor onze gemeenschap.

Maar ondernemen in Zutphen staat ook onder druk. De regels worden steeds strakker, vergunningen duren te lang en ondernemers vinden niet altijd de ruimte die zij nodig hebben om toekomstbestendig te blijven. Dat zien we pijnlijk terug op De Mars, waar de voorschriften soms zó strak zijn, dat normale activiteiten al snel 'niet passen binnen de bestemming'.

Een simpel voorbeeld: het is formeel niet toegestaan om buiten aan een tafeltje even een broodje of visje te eten, terwijl dat in elke normaal functionerende werkomgeving, de gewoonste zaak van de wereld is. Dit soort regels helpen niemand en zetten zelfs gezonde bedrijvigheid onnodig klem.

Nog zorgelijker is de situatie rond het **Popcollege Zutphen**. Deze unieke onderneming biedt jongeren een plek om zich te ontwikkelen, muziek te maken en hun talenten te ontdekken. Toch dreigt het Popcollege te moeten wijken, simpelweg omdat het 'niet past binnen het industriële pakket van eisen' op De Mars.

Juist deze ondernemingen geven de gemeente Zutphen kleur. Juist deze plekken trekken jongeren, versterken onze cultuur en brengen nieuwe energie in de stad.

Een sterke economie begint bij ondernemers die de ruimte krijgen om te doen waar ze goed in zijn. Wij kiezen voor groei die past bij de gemeente Zutphen: divers, lokaal, sterk en toekomstgericht zonder de ziel van onze ondernemers te verliezen.

Toerisme, horeca en overnachtingen

Zutphen, Warnsveld en De Hoven hebben een breed toeristisch aanbod waar we trots op mogen zijn. Niet alleen hebben wij een mooi divers horeca aanbod. Er kan op gebied van overnachten gekozen worden van rustige campings en eenvoudige tentplekken tot charmante B&B, historische hotels en comfortabele luxe overnachtingen. Deze diversiteit is geen toeval, het is een kracht van onze gemeente die wij als Kies Bewust Lokaal bewust willen behouden en versterken.

Toerisme is niet alleen gezellig voor bezoekers; het is een economische pijler. Elke toerist zorgt voor werkgelegenheid, levendigheid in de binnenstad en inkomsten bij lokale ondernemers. Zutphen is een gemeente waar iedereen kan overnachten op zijn eigen manier. En dát brede aanbod, van camping tot luxe hotel, zorgt niet alleen voor tevreden bezoekers, maar ook voor een krachtige lokale economie.

Toerisme is namelijk veel meer dan een slaapplek. Het is de motor achter levendige horeca, volle terrassen, groeiende werkgelegenheid en een bruisende binnenstad. Onze cafés, restaurants, lunchrooms, ijssalons, bakkers en terrasjes profiteren direct van bezoekers die langer blijven. Hoe diverse overnachtingsmogelijkheden, hoe breder de groep die onze stad beleeft. Investeren in toerisme is investeren in je gemeente.

Eenvoudiger vergunningen voor horeca en toerisme.

Nu is een vergunning vaak ingewikkeld. Ondernemers krijgen te maken met veel regels en lange wachttijden. Dat kost tijd, geld en energie. Dat moet anders. De gemeente moet meedenken, niet tegenwerken. Door vergunningen slimmer te organiseren besparen we tijd en kosten, voor ondernemers én voor de gemeente. Zo maken we ruimte voor groei, werkgelegenheid en een aantrekkelijke stad voor inwoners en bezoekers.

Dat is precies waarom Kies Bewust Lokaal kiest voor wélvarend toerisme: kleinschalig, divers, passend bij onze gemeente én goed voor de kas van lokale ondernemers.

Dat is niet alleen gastvrijheid. Het is Zutphens economisch verstand. Politiek bewust. Lokaal gekozen.

VATICANO
Lunch
Koffie
Gebak

VATICANO

Afvalbeleid met gezond verstand

Afval hoort bij het dagelijks leven. Daarom moet afvalbeleid logisch, duidelijk en eerlijk zijn. In de gemeente Zutphen was dat de afgelopen jaren niet het geval. De afvalpilot zorgde voor frustratie en onnodige belasting voor inwoners. Kies Bewust Lokaal gaat voor een andere koers: een sociaal systeem dat werkt voor mensen, niet andersom.

De container aan huis is niet bedacht voor het gemak van de gemeente, maar voor het gemak en de veiligheid van inwoners. Vroeger werd afval op straat gezet of in open bakken gegooid. Dat zorgde voor stank, rommel, ratten en gezondheidsproblemen. Bewoners klaagden dat er geen goede plek was om hun afval kwijt te kunnen.

Daarom werd een nieuw systeem ingevoerd: **afval aan huis inzamelen, met gesloten containers die volgens een vaste route werden geleegd**. Dat bracht grote verbeteringen.

- ✓ Straten werden schoon
- ✓ Gezondheid en hygiëne namen toe
- ✓ Ongedierte nam af
- ✓ De leefomgeving werd veiliger
- ✓ Bewoners hoefden niet te sjouwen met zware zakken
- ✓ Dumping en zwerfvuil namen drastisch af

Deze redenen gelden vandaag nog steeds. En daarom zeggen wij:

De container aan huis blijft, zonder extra kosten.

- ✓ Als je wilt dat mensen afval goed scheiden, moet je het makkelijk maken
- ✓ Als je geen dumping wilt, moet je helpen, niet hinderen
- ✓ Als je vertrouwen wilt behouden, moet je luisteren naar wat inwoners zelf aangeven

Overlast bij ondergrondse afvalcontainers pakken we aan

Bij ondergrondse containers ontstaat vaak rommel doordat afval naast de container wordt gezet. Het maakt de leefomgeving van andere bewoners slechter door het gedrag van enkelen. Hier zijn al jaren vele klachten over. Wie het netjes doet, mag niet opdraaien voor wie er een zootje van maakt. Daarom kiezen we voor sneller opruimen, duidelijke afspraken en handhaving waar dat nodig is. De vervuiler betaald!

Recyclepleinen in elke wijk

Er ligt veel grof huisvuil bij ondergrondse containers. Dit vervuult het straatbeeld, zorgt voor overlast en trekt ongedierte aan, zoals ratten. Vaak wordt er dan steeds meer afval bijgezet, waardoor de situatie snel verslechtert. Tegelijk blijkt dat inwoners wél willen bijdragen aan duurzaamheid, als voorzieningen dichtbij en makkelijk te gebruiken zijn.

Daarom pleiten wij voor mobiele en flexibele recyclepunten in elke wijk, waar inwoners terecht kunnen voor grofvuil, elektrische apparaten, hout, textiel en herbruikbare spullen. Zo voorkomen we dumpingen en houden we buurten schoon.

Afval is grondstof

Het mooie van afval is dat het waarde heeft. Plastic, papier, metaal, textiel, hout en apparaten kunnen opnieuw worden gebruikt. Hoe beter we scheiden, hoe waardevoller deze grondstoffen worden. Een gemeente die slim inzamelt:

- ✓ Verdient geld aan herbruikbare materialen
- ✓ Bespaart op verbranding
- ✓ Versterkt de lokale circulaire economie
- ✓ En creëert banen in reparatie, hergebruik en inzameling

Onze koers is helder

Kies Bewust Lokaal gaat voor afvalbeleid met gezond verstand:

- ✓ De container aan huis blijft voor wie hem nodig heeft
- ✓ Overlast wordt aangepakt waar die ontstaat
- ✓ Elke wijk krijgt een mobiel en flexibel recycle inleverpunt
- ✓ Afval wordt gezien als grondstof
- ✓ Inwoners worden niet gestraft omdat ze netjes willen leven

Zo blijft Zutphen schoon, sociaal, betaalbaar en leefbaar voor iedereen.

Kies Bewust Lokaal heeft zich de afgelopen jaren sterk ingezet om overlast en veiligheid in Zutphen te verbeteren. Het is een lastig onderwerp dat tijd en volharding vraagt. Met verschillende moties, waaronder de motie woonoverlast, meer handhaving, hebben we belangrijke stappen gezet. Zo werkt Kies Bewust Lokaal aan een veiligere, rustigere en prettigere woonomgeving voor iedereen.

Handhaving en veiligheid komt terug in veel portefeuilles. Onze fractie wil starten met een prioriteitenlijst. Die stellen wij samen met de inwoners op. Waar zit uw belang? Waar ergert u zich het meeste aan? Hoe kan een ondernemer beter ondernemen op gebied van veiligheid? Controleren wij op hondenpoep, verkeerd gestalde fietsen, of zetten wij in op afvalhuffers die hun troep naast de containers plaatsen?

Kies Bewust Lokaal heeft een paar pijlers welke meteen aandacht vergen. U heeft de afgelopen jaren al gemerkt, dat wij hier duidelijk op sturen. Diverse opdrachten(moties) aan het college zijn op dit vlak al in gang gezet, maar er moet meer gebeuren. Een kleine stad met grote stedelijke problemen. Juist op dit punt moet het gemeentebestuur Dichtbij, betrokken en betrouwbaar zijn!

Woonoverlast aanpakken

Woonoverlast tast de rust en veiligheid in wijken aan. Kies Bewust Lokaal maakt dit topprioriteit. We zorgen voor snelle opvolging van meldingen, vaste aanspreekpunten per wijk en goede samenwerking met woningbouw, politie en hulpverlening. Iedereen heeft recht op een rustige buurt en moet zich ook bij woonoverlast gezien en gehoord voelen.

Drugs en criminaliteit hard aanpakken

Zutphen heeft te maken met drugsproblematiek en ondermijning. Wij kiezen voor gerichte controles, meer toezicht in wijken en sneller sluiten van panden waar drugs wordt verhandeld. Kies Bewust Lokaal zet in op samenwerking met scholen en jongerenwerk om samen jeugdcriminaliteit tegen te gaan. Daarnaast beschermen we kwetsbare mensen tegen misbruik door criminelen. Drugs en wapens horen niet in onze woonwijken.

Verward gedrag en kwetsbare groepen

Door de aanwezigheid van GGZ-instellingen, verslavingszorg, detentie en het AZC zijn er in Zutphen meer kwetsbare mensen zichtbaar. Daarom willen we snelle hulp voor mensen die verward gedrag vertonen, betere samenwerking tussen politie en hulpverlening en duidelijke meldroutes voor inwoners. We helpen waar het kan en grijpen in wanneer dat nodig is.

Handhaving: zichtbaar en op orde

Goede handhaving maakt het dagelijks leven fijner. We investeren in genoeg boa's die zichtbaar en bereikbaar zijn. Fout gestalde fietsen, verkeerd geparkeerde auto's, hondenpoep en rommel op straat worden direct aangepakt. Handhaving werkt duidelijk en eerlijk, zodat de openbare ruimte schoon, veilig en prettig blijft.

Duidelijke keuzes voor Zutphen, Warnsveld en De Hoven

Migratie en asiel zijn landelijke thema's, maar de gevolgen worden als eerste gevoeld in gemeenten zoals Zutphen. De druk op woningen, zorg, veiligheid en onderwijs is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Gemeenten krijgen steeds vaker taken opgelegd zonder voldoende middelen, zonder overleg en zonder oog voor lokale draagkracht. Dat moet anders. Zutphen heeft nog geen asielbeleid, hoog tijd dat wij daarvoor gaan zorgen.

Kies Bewust Lokaal staat voor duidelijke keuzes, met de belangen van Zutphen, Warnsveld en De Hoven voorop. Wij dragen onze verantwoordelijkheid maar niet méér dan onze gemeente aankan. Wij gaan voor kwaliteit i.p.v. kwantiteit.

Zutphen draagt al meer dan gemiddeld bij

Onze gemeente is al jarenlang een van de zwaarst belaste gemeenten in de regio. Zutphen herbergt:

- ✓ Voor 750 bewoners een asielzoekerscentrum (AZC)
- ✓ Tijdelijke opvang voor Oekraïners
- ✓ Meerdere GGZ-instellingen voor complexe doelgroepen
- ✓ Verslavingszorg en opvang
- ✓ Een gevangenis en reclassering
- ✓ Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Wij doen dus méér dan veel andere gemeenten in onze regio. Wij nemen verantwoordelijkheid maar we kunnen niet blijven stapelen,

Spreidingswet: geen automatische verruiming voor Zutphen

De landelijke Spreidingswet verdeelt opvang over alle gemeenten. Dat klinkt eerlijk, maar alleen als wordt meegewogen hoeveel een gemeente al doet. Zutphen voldoet ruimschoots aan de landelijke opgave. Daarnaast lopen wij tegen de onderstaande problemen aan die wij niet mogen negeren.

Wonen onder druk, eerst ruimte voor onze eigen inwoners

Landelijk moeten gemeenten een groot deel van de vrijkomende sociale huurwoningen toewijzen aan statushouders. In Zutphen leidt dit tot extra druk op een woningmarkt die al piept en kraakt.

Onze gemeente heeft:

- ✓ Lange wachtlijsten voor betaalbare woningen
- ✓ Jongeren die niet uit huis kunnen
- ✓ Gescheiden ouders zonder plek
- ✓ Ouderen die niet kunnen doorstromen

Daarom kiest Kies Bewust Lokaal voor een eerlijk en realistisch woonbeleid. Woningen eerlijk verdelen, met prioriteit voor lokale urgentie. En niet meer druk door meer asielzoekers toe te laten binnen de gemeente.

Dat betekent extra aandacht voor:

- ✓ Kwetsbare ouderen
- ✓ Jongeren die direct woonruimte nodig hebben
- ✓ Bijna-daklozen
- ✓ Mensen in scheiding

Zonder voldoende woningen worden problemen alleen maar doorgeschoven naar inwoners die al klem zitten. Dat mag niet gebeuren.

Onderwijs en jeugdzorg: de druk wordt groter dit moet eerst opgelost worden voordat

Scholen in de Gemeente Zutphen signaleren al jaren:

- ✓ Grotere klassen
- ✓ Oplopende taalachterstanden
- ✓ Meer begeleiding in de klas
- ✓ Hogere druk op passend onderwijs
- ✓ Stijgende vraag naar jeugdzorg

Deze extra druk komt voort uit landelijke opgaven, maar wordt lokaal gevoeld.

Kies Bewust Lokaal is van mening dat: **Gemeenten niet mogen opdraaien voor kosten die door het Rijk worden veroorzaakt.**

Gemeente Zutphen moet:

- ✓ Compensatie per extra leerling krijgen
- ✓ Extra middelen voor taalonderwijs ontvangen
- ✓ Voldoende capaciteit krijgen in jeugdzorg

Onderwijs moet kunnen onderwijzen en niet omvallen door landelijke verplichtingen. En geen extra druk toevoegen door meer asielzoekers op te vangen.

Zorg, veiligheid en leefbaarheid

Door de combinatie van AZC, GGZ, detentie en opvangvoorzieningen is Zutphen één van de meest belaste gemeenten in de regio. Dit zorgt voor:

- ✓ Meer meldingen van verward gedrag
- ✓ Langere wachttijden in zorg en ondersteuning
- ✓ Druk op politie en handhaving
- ✓ Spanning in sommige wijken

Kies Bewust Lokaal kiest voor: Veiligheid en **leefbaarheid eerst. Kwaliteit boven kwantiteit.**
Dat betekent duidelijke afspraken met het Rijk over:

- ✓ Financiële middelen
- ✓ Extra zorgcapaciteit
- ✓ Meer politie en handhaving
- ✓ Directe ondersteuning in de wijk
- ✓ Zorgen dat in het AZC het wonen veilig is
- ✓ Sneller integreren in de samenleving

We laten onze inwoners niet in de steek. Inwoners en ondernemers hebben recht op:

- ✓ Transparante informatie
- ✓ Tijdige communicatie
- ✓ Én inspraak bij grote besluiten

Duidelijk financieel beleid, voor een sterke gemeente

Een sterke gemeente begint met sterke financiën. Zonder goed financieel beleid lopen plannen vast, komen voorzieningen onder druk te staan en schuiven we problemen door naar de toekomst. Dat willen wij niet. Daarom kiezen wij in Zutphen voor een begroting die **betrouwbaar, voorspelbaar en eerlijk** is. Voor vandaag én voor later.

Transparantie voor inwoners

Het geld van de gemeente is geld van inwoners. Iedereen moet kunnen zien waar dat geld naartoe gaat, wat investeringen opleveren en wat keuzes betekenen voor voorzieningen. Financiële stukken moeten begrijpelijk zijn, niet alleen voor bestuurders, maar ook voor mensen thuis. Duidelijkheid zorgt voor vertrouwen. Dat is de basis van goed bestuur.

De gemeenteraad stuurt en controleert de financiën via de voorjaarsnota, de begroting en de bestuur rapportage (BURAP). In de praktijk gaat dit niet altijd goed. De voorjaarsnota wordt soms pas na de zomer behandeld. Dat moet beter.

Wij kiezen voor financiële rust en duidelijke afspraken. Een planning voor de lange termijn, ieder jaar een tijdige voorjaarsnota en begroting, realistische cijfers, voldoende reserves en openheid naar inwoners. Zo blijft Zutphen financieel gezond en bestuurlijk betrouwbaar, zonder verrassingen voor inwoners.

Hoe zit de begroting van Zutphen in elkaar?

Een deel van het gemeentegeld is verplicht. Dit geld is bedoeld voor vaste taken en mag niet anders worden gebruikt. Het gaat om rijksbijdragen voor onder meer **jeugdzorg, WMO, participatie, onderwijs en integratie**. Ook inkomsten zoals **afval- en rioolheffing, leges en subsidies** horen hierbij. Wat je ervoor krijgt, moet je ook daaraan uitgeven.

Daarnaast heeft Zutphen vrij besteedbaar geld. Dit is het geld waar de gemeenteraad echte keuzes mee kan maken. Het komt vooral uit de **algemene uitkering van het Rijk**, aangevuld met **lokale belastingen zoals de OZB** en een klein deel uit rente en andere inkomsten. Het Rijk bepaalt niet waar dit geld aan wordt uitgegeven. Die verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenteraad.

Goede plannen beginnen niet met mooie woorden, maar met duidelijke financiële keuzes. Wat doen we wel, wat doen we niet en waarom? Door zorgvuldig om te gaan met gemeenschapsgeld houden we Zutphen sterk, eerlijk en klaar voor de toekomst. Dat is goed voor inwoners van nu en voor de volgende generatie.

Slimmer organiseren levert minder regels, minder kosten en meer ruimte voor goede dienstverlening aan inwoners.

Ons programma is geen dichtgetimmerd boekwerk. Het is een uitnodiging: aan bewoners, ondernemers en organisaties om mee te denken, mee te doen en mee te beslissen. Zutphen verdient een bestuur dat doet wat nodig is, duidelijk is en mensen serieus neemt. Met dit programma leggen we een stevige basis voor de komende vier jaar én daarna.

Kies Bewust Lokaal staat voor een eerlijke, nuchtere partij die doet wat werkt dichtbij mensen, samen met de wijken, zonder Haagse druk, met de kracht van Zutphen centraal. Politiek dichtbij. Eerlijk. Duidelijk. Voor onze eigen inwoners.

Dit programma kunt u lezen als onze missie /visie. Opgebouwd door vele gesprekken te voeren met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Hierin leest u waar wij voor staan en wat wij belangrijk vinden. Maar onze campagne bestaat uit meer dan woorden. Woorden kunnen mooi worden opgeschreven, maar daden maken het verschil. Daar mag u ons altijd aan houden.

Wij laten u zien:

- ✓ Wat wij al hebben gedaan
- ✓ Hoe ons stemgedrag is geweest
- ✓ Waar wij voor hebben gevochten
- ✓ En wat u van ons mag verwachten in de toekomst

In de bijlagen vindt u meer verdieping. Ook is er een verkorte versie van twee pagina's met onze belangrijkste doelen, overzichtelijk en duidelijk.

Wilt u op de hoogte blijven van wat wij doen en laten? Volg ons op Facebook en Instagram. Daar delen wij onze acties, standpunten en resultaten.

Onze belofte:

Wij kiezen voor eerlijk bestuur, echte inspraak en vrijheid voor inwoners.
Niet meebewegen met Haagse plannen, maar doen wat werkt voor Zutphen.

Onze oproep:

Wilt u echte verandering? Wilt u een gemeente die luistert, handelt en verantwoording aflegt?

Stem dan op Kies Bewust Lokaal. Lijst 7, Zo bouwen we samen aan Zutphen 2026–2030

Hartelijke groet,

Petra Ackermans

Samenvatting van ons programma

1 Betrouwbaar bestuur & inwoners centraal

- ✓ Inwoners vanaf het begin betrekken, niet pas aan het eind
- ✓ Geen 15 minutenstand en vrijheid van vervoerskeuze
- ✓ Voldoende parkeergelegenheid in de hele gemeente
- ✓ Digitale diensten blijven, maar de balie blijft altijd open
- ✓ Sterke cybersecurity, veilige gegevens en systemen die wérken
- ✓ Gemeenteraad in controle, geen politieke spelletjes, open debat

2 Wonen & Leefbaarheid

- ✓ 1900 woningzoekende voor sociale huurwoningen zorgen dat zij een plek krijgen
- ✓ Flexwoningen, Tiny houses en ruimte voor woonwagens
- ✓ Snellere vergunningen, minder regels, meer zelfbouw en collectief bouwen
- ✓ Wijken blijven leefbaar: veilige straten, goede stoepen, groen in elke wijk
- ✓ Participatie vanaf het begin: inwoners bepalen mee hoe hun wijk eruitziet

3 Samenleving, Zorg, Onderwijs & Jeugd

- ✓ Zorg moet warm, duidelijk en dichtbij zijn
- ✓ Eén vaste contactpersoon, geen kastje-muur
- ✓ Ouderen blijven meedoen: veilige woningen, mobiliteit en ontmoeting
- ✓ Armoede en energiearmoede aanpakken zonder bureaucratie
- ✓ Buurthuizen blijven dé ontmoetingsplekken in elke wijk

4 Groen, dieren, natuur & klimaat

- ✓ Groene wijken, gezonde lucht en ruimte voor natuur bij nieuwbouw
- ✓ Kinderboerderijen versterken als hart van de wijk
- ✓ Goede leefomstandigheden voor dieren, stevige aanpak van verwaarlozing
- ✓ Uiterwaarden en groene randen van Zutphen blijven open en beschermd

5 Energie - Betaalbaar & Lokaal

- ✓ Energie weer van de inwoners: niet van dure leveranciers
- ✓ Investeren in energiehubs, buurtbatterijen en energiedelen
- ✓ Iedereen kan meedoen, ook huurders of mensen zonder zonnepanelen
- ✓ Snelle isolatie in wijken met hoge energielasten
- ✓ Minder afhankelijk van het landelijke net en commerciële energieleveranciers

6

Economie, Werk & Ondernemen

- ✓ Werk voor iedereen: goed voor gezinnen én de lokale economie
- ✓ Investeren in MKB, vakmanschap, scholing en 45+ herintreders
- ✓ Via GelreWerkt en consultants: niemand mag buiten beeld raken
- ✓ Bedrijventerreinen toekomstbestendig maken en ondernemerschap ruimte geven

7

Grondstoffen en circulaire economie

- ✓ De container aan huis blijft voor wie hem nodig heeft
- ✓ Overlast wordt aangepakt waar die ontstaat
- ✓ Elke wijk krijgt een mobiel en flexibel recycle inleverpunt
- ✓ Afval wordt gezien als grondstof
- ✓ Inwoners worden niet gestraft omdat ze netjes willen leven

8

Veiligheid & Handhaving

- ✓ Woonoverlast aanpakken met vaste aanspreekpunten per wijk
- ✓ Drugs, wapens en ondermijning hard aanpakken
- ✓ Meer zichtbare boa's, duidelijke regels en eerlijke handhaving
- ✓ Snelle aanpak van verward gedrag en betere samenwerking zorg-politie
- ✓ Schone straten, minder dumping, vervuiler betaalt

9

Migratie en asielbeleid

- ✓ Geen dienstencentrum
- ✓ Geen investeringen in asiel Den Haag en Europa betalen
- ✓ Investeren in kwaliteit i.p.v. kwantiteit
- ✓ Ondersteun belangrijke ketenpartners en trek samen op

10

Financiën – Rust en stabiliteit

- ✓ Geen onnodige lastenstijgingen voor inwoners
- ✓ Duidelijke en begrijpelijke begrotingen
- ✓ Reserves op peil, meerjarenplanning op orde
- ✓ Transparantie: inwoners weten waar het geld naartoe gaat
- ✓ Eerst keuzes uitleggen, dan beslissen

Kandidatenlijst

Petra Ackermans

Aranka Verwoort

René Hissink

Tijs Heijink

Hendrik Bakker

Ida Oostenenk-Maas

Heini Papperse

Caroline van Draanen

André Nijenhuis

Emma Deibert

Ruben Geuzinge

Hans Boersbroek

Marjon Smulders

Marcelino Papperse

Irene Dijkhuizen

David Belien

Bert Jansen